

Obsah

Poděkování VII

0. Ante limen XIII

0.0 Ante limen XIII

0.1 Bibliografie XXVI

0.1.A Prameny XXVII

0.1.A1 »Jazykové knížky« a jejich zkratky XXVII

0.1.A2 Další staré prameny a jejich zkrácené citování XXX

0.1.A3 Edice a překlady pramenů XXXI

0.1.B Literatura (po r. 1780) XXXVI

1. Kontexty a tradice 3

1.0 Přehled kapitoly 3

1.1 Evropská tradice: ars grammatica & artes spřízněné 4

1.1.0 Římská cesta 4

1.1.1 Platón a Aristotelés: reflexe jazyka, filozofie a původ slov (poznání věci) 5

1.1.2 Dionysios Thrax a Varro Reatinus: reflexe jazyka, literatura a správnost slov (knihovny) 11

1.1.3 Donatus a Isidorus: reflexe jazyka, dlouhý konec antiky a kánony (základy budoucích renesancí) 19

1.1.4 Melanchthon a Alvarus: reflexe jazyka, rozklížení konfesní univerzality a správnost slov (opět škola) 27

Exkurz první

Jan Caramuel z Lobkovic: anagramata, kombinatorika znaků a Bůh i svět v zrcadle liter 32

1.2 Středoevropské kontexty 37

1.2.0 Raněnovověká emancipace vernakulárních gramatik 37

1.2.1 Výhled přes hraniční hory: Německo 38

1.2.2 Výhled přes hraniční hory: Polsko 42

1.3 Česká tradice jazykověobránná 44

1.3.0 Jazyk se bránil 44

1.3.1 Bořivoj, Přemysl, Dalimil a Karel 45

1.3.2	Hus, Cornelius, Philonomus a Sudetinus	51
1.3.3	Stránský, Balbín, Pešina a Rosa	59
1.4	Shrnutí kapitoly	69
2.	Gramatiky češtiny 1	70
2.0	Přehled kapitoly	70
2.1	Předrosovské »gramatiky« češtiny: výměr	70
2.2	Předrosovské »gramatiky« češtiny: výčet	73
2.2.0	Membra corporis	73
2.2.1	Mluvnice náměštská 1533	74
2.2.2	Mluvnice Jana Blahoslava (do roku 1571)	83
2.2.3	Mluvnice Matouše Benešovského 1577	101
2.2.4	Mluvnice náměštská 1588	105
2.2.5	Mluvnice Vavřince Nudožerského 1603	109
2.2.6	Mluvnice náměštská 1643	117
2.2.7	Mluvnice Jana Drachovia 1660	127
2.2.8	<i>Brus</i> Jiřího Konstance 1667	137
2.2.9	<i>Žáček</i> Matěje Štajera 1668	151
2.2.10	Anonymní a nedatovaná <i>Prima principia</i>	161
2.2.11	<i>Čechořečnost</i> Václava Jana Rosy 1672	165
2.3	Negramatiky	168
2.4	Shrnutí kapitoly	175

3.	Gramatiky češtiny 2	177
3.0	Přehled kapitoly	177
3.1	Zkoumající a zkoumané	177
3.2	Příčné řezy	179
3.2.0	Příčné řezy: proč	179
3.2.1	Předmluvy a autorské intence	180
3.2.2	Hodnotová hierarchizace jazyků	182
3.2.3	Čeština vedle němčiny	186
3.2.4	Touha puristická	189
3.2.5	Racionalizace	193
3.2.6	Jazykové autority	198
3.2.7	Starší čeština	207
3.2.8	Sociální a geografická stratifikace jazyka	216
3.3	Intertextualita	222

Exkurz druhý

<i>Matouš Benešovský: »pouhá paradigmata«, časoměrné básnictví a český a slovanský jazyk</i>	226
--	-----

3.4 Hnízdování	233
3.5 Motivika	235
3.5.0 Motiv jako pohnutka	235
3.5.1 Biblické překlady	235
3.5.2 Ideál »zlaté doby«	245
3.5.3 Metrická poezie	250
3.5.4 Další motivy	259
3.6 Nový život starých mluvníc	260
3.6.0 Poznání a edice textu	260
3.6.1 Edice mluvníc: proč	262
3.6.2 Edice mluvníc: jak	263
3.7 Shrnutí kapitoly	265
4. Čechořečnost jako syntéza tradic	267
4.0 Přehled kapitoly	267
4.1 Kolečka biografických údajů	267
4.2 Mrtví a živí	271
4.3 Rosa a jazyk	282
4.3.0 Obhled celku	282
4.3.1 Nomina	289
4.3.2 Verba	294
4.3.3 Elegantní syntax	300
4.3.4 Lexikon	303
4.3.5 Jazykové ideály	314
4.4 Rosova prozódie	319
4.5 Shrnutí kapitoly	323
5. Post finem	327
6. Zkratky, poznámka k transliteraci, resumé a rejstřík	331
6.0 Přehled	331
6.1 Zkratky	331
6.2 Poznámka k transliteraci a vyznačování v textu	333
6.3 Deutsches Resümee	334
6.4 English summary	336
6.5 Seznam vyobrazení	338
6.6 Rejstřík proprií a názvů literárních děl	339